

Diogenés z Apollónie

Fragmenta DK 64 B

*Provizorní pracovní překlad
(s použitím překladu Karla Svobody)*

B 1 = Diogenés Laertios, *Vitae philosophorum IX*, 57 (cfr. A 1, 2)

Začátek jeho spisu je takovýto:

„Když se začíná jakákoliv řeč, je podle mého mínění zapotřebí podávat nesporné východisko a prostý a důstojný výklad.“

B 2 = Simplikios, *In Physica 151*, 28 - 152, 12 (cfr. A 4)

Ve spise *O přírodě*, který jediný ke mně došel a který je mnohými oslavován, ukazuje, že v principu (...) je mysl hojná. Hned po úvodu (B 1) píše toto:

„Zdá se mi pak, abych vše řekl, že se všechny věci mění z téhož a jsou totéž. A je to zcela zřejmé: kdyby to, co je nyní na tomto světě – země, voda, vzduch, oheň i ostatní, co se jeví v tomto světě, – kdyby z toho bylo něco jiné než druhé, a to jiné svou vlastní přirozeností, a kdyby se mnohonásobně neměnilo a nejinačilo jsouc týmž, pak by se to ani nemohlo nikterak navzájem mísit, ani by nemohl vzniknout jednomu z druhého prospěch nebo škoda; nemohla by také ze země vyrůst rostlina a nemohl by vzniknout živočich, kdyby se to tak nespojovalo, že je to totéž. Ale všechny tyto věci se mění z téhož, stávají se brzy tím, brzy oním a vracejí se do téhož.“ (...)

B 3 = Simplikios, *In Physica 152*, 12 - 152, 18

Říká:

„Nebylo by možné, aby to bylo takto rozděleno bez účasti mysli, že by mělo všeho náležitou míru: jak zimy a léta, tak nocí a dnů, dešťů a větrů i časů pohody. A kdo by chtěl uvažovat i o [všem] ostatním, shledal by, že je to rozvrženo pokud možno nejkrásněji.“

Připojuje, že jak lidé, tak i ostatní živočichové vznikli z téhož počátku, kterým je vzduch. A že vzduch má duši i rozum, říká takto: (B 4).

B 4 = Simplikios, In Physica 152, 18 - 152, 22

„Vedle toho jsou tu i tyto rozhodné důkazy: lidé i ostatní živočichové žijí ze vzduchu dýchající jej, a to je jim i duší a myšlením, jak bude jasně ukázáno v tomto spise, a jsou-li toho zbaveni, umírají a myšlení je opouští.”

O něco dále výslovně uvádí: (B 5)

B 5 = Simplikios, In Physica 152, 22 - 153, 13

„Zdá se mi, že to, co má myšlení, je vzduch, jak to lidé nazývají, a že tím jsou všichni řízeni a že to všem vládne. Neboť právě to, jak se mi zdá, je bůh: při všem odplácí, vše spravuje a ve všem je obsaženo. A není nic, co v tom nemá podílu; nemá ho však stejnou měrou jedno jako druhé, nýbrž je mnoho způsobů jak vzduchu samého, tak myšlení, neboť vzduch je rozmanitý, teplejší i chladnější, sušší i vlhčí, stálejší i prudčeji pohyblivý a je v něm i mnoho jiných bezmezných růzností vůně i barvy. Duše všech živočichů je totéž, totiž vzduch, teplejší než okolní vzduch, ve kterém jsme, avšak mnohem chladnější než vzduch v okolí Slunce. Toto teplo však není u žádného z živočichů stejné, ani ne u lidí navzájem, nýbrž se liší, i když ne mnoho, ale tak, že si jsou podobní. Ovšem naprosto stejným se nemůže stát nic z toho, co je rozrůzněno, různé s různým, dokud se nestane tímtež. Ježto je tedy rozrůzněno rozmanité, jsou též živočichové rozmanití a mnozí. Následkem mnoha rozrůzněno si nejsou navzájem podobní ani vzhledem, ani způsobem života, ani myslí. A přece všechno žije a vidí a slyší díky témuž a také [svoji] odlišnou mysl má všechno od téže.”

B 6 = Simplikios, In Physica 153, 13-17

A potom ukazuje, že i živočišné símě má podobu vanutí a že i myšlenky vznikají tehdy, když vzduch spolu s krví zaujímá skrze cévy celé tělo, (...) Těmito věcmi se tedy spolehlivě ukazuje, říká, že počátkem je to, čemu lidé říkají vzduch.

B 6a = Aristotelés, Historia animalium III, 2; 511b 30 - 512b 11

(Aristotelés cituje Diogenovo podání o cévách a jiných tělesných součástech.)

B 6b = Vindicianus, q. f. 1-3 (M. Wellmann Fragm. d. griech. Ärzte I, 208, 2)

(...) Diogenés z Apollónie říká v knize přírodní filosofie o podstatě [spermatu] toto:

„Vanutí přivedené dýcháním totiž pozvedá [?] krev, zčásti je tělem vsáváno, přebývajíc část klesá do semenných cest a tvoří sperma, což [není nic] jiného než pěna krve vzedmutá [?] vanutím.”

B 7 = Simplikios, In Physica 153, 17-20

Nepochopitelné však je, když tvrdí, že [vše] ostatní vzniká následkem rozrůznění od něj [od tohoto počátku = od vzduchu]. Říká o něm, že je věčný:

„A toto samo [vzduch] je tělo věčné a nesmrtelné; avšak z věcí jedny vznikají, druhé zacházejí.”

B 8 = Simplikios, In Physica 153, 20-24

A jinde říká:

„Toto se mi však zdá být zřejmé: že je to velké, silné a věčné a také nesmrtelné a má mnoho podob.”

B 9 = Galénos, In Epid. VI comm. II (XVIIa, 1006, 8 Kühn)

(Galénos cituje Rufovo mínění, neboť sám Diogenův spis nezná.)

B 10 = Hérodianos, *Peri monér. lex.* I; p. 7, 8

Výraz *plé* se u Diogena z Apollónie užívá místo tvaru ženského rodu *pleé* („plná”), adjektivně to není známo u jiných autorů.